

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Уставни основ за доношење закона

Уставни основ за доношење Закона о архивској грађи и архивској служби садржан је у одредбама члана 97. тачка 10. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује систем у области културе и заштите културних добара.

II. Разлози за доношење закона

- Анализа садашњег стања

Република Србија је једна од ретких земаља у свету која нема закон којим је свеобухватно уређена заштита архивске грађе, као изузетно важног сегмента културног наслеђа, и организација и функционисање архивске делатности. Садашњи законски оквир правно је застарео и неопходно је његово иновирање у готово свим сегментима, односно његово усаглашавање са међународним, тј. европским стандардима. Осим тога, Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, број 71/94, 52/11 – др. и 99/11- др. закон), као основним извором права за ову материју, уређује се заштита свих врста културних добара (споменици културе, просторне културно-историјске целине, археолошка налазишта и знаменита места – непокретна културна добра; уметничко-историјска дела, архивска грађа, филмска грађа и стара и ретка књига – покретна културна добра) што овај закон чини непрегледним и обимним а истовремено недовољно прецизним, посматрано са становишта оних који се старају о заштити одређене врсте културног добра.

Закон о културним добрима је усвојен 1994. године и осим терминолошке застарелости, одредбе овог закона не уређују веома важна питања која се односе на архивску грађу у електронском облику, односно обавезе стваралаца електронских докумената; архивску грађу и документарни материјал настали у раду стваралаца или ималаца који су престали са радом; обавезе стваралаца приватне архивске грађе; архивску грађу код приватних правних лица која су до поступка приватизације била друштвена или државна и бројна друга питања. Уколико имамо у виду значај архивске грађе, не само за историју, науку и културу већ и за задовољавање потреба грађана који на основу података из архивске грађе остварују одређена права, неопходно је хитно уређивање ове материје у циљу очувања овог културног добра.

- Проблеми које закон треба да реши

С обзиром на то да већина архива у Републици Србији обавља своју делатност у веома тешким условима, са неадекватним простором за смештај архивске грађе, са недостатком стручног кадра, застарелом опремом и проблемима финансирања, доношењем закона о архивској грађи и архивској служби ће бити створене институционалне основе за обезбеђивање услова неопходних за обављање делатности заштите архивске грађе и равномеран развој архива.

Садашњи законски оквир је застарео (више не може да испрати друштвено-економске промене, промену правног система, информатичку револуцију итд.) и неопходно је његово иновирање у готово свим сегментима.

Законско уређивање питања у вези са приватном архивском грађом, архивском грађом и документарним материјалом насталим у раду стваралаца или ималаца који су престали са радом, архивском грађом код приватних правних лица која су до поступка приватизације била друштвена или државна и бројна друга питања је нужан услов за очување и заштиту велике количине веома значајне архивске грађе. Такође, досадашња законска регулатива није на адекватан начин уредила материју која се односи на електронски документ, од његовог стварања до коначног архивирања у установама заштите, није решила стандардизацију у области информационих система са становишта захтева за управљање документима, при чему се мора имати у виду проблем ограничене трајности медија за чување, различитост формата докумената, рапидно застаривање хардвера и непрестани развој апликација потребних за њихову читљивост, као и константна еволуција технологије, што су разлози који не дозвољавају успостављање дефинитивних техничких стандарда за архивирање електронских докумената и пратећих метаподатака који описују контекст њиховог стварања, као и постојање веза са другим електронским документима на папирној или аналогној основи.

- Циљеви који се доношењем закона постижу

1. Стварање законског оквира који ће обезбедити потпуну заштиту и очување архивске грађе, без обзира на облик у којем настаје и на власничку структуру стваралаца и ималаца такве грађе, као и претходну заштиту документарног материјала код правних и физичких лица један је од основних циљева који ће се постићи доношењем овог закона. Уређивање ове материје законом ће утицати и на развој свести о важности очувања архивске грађе за будуће генерације, односно свести да се најважнији документи морају адекватно заштитити од уништења јер архивски документ представља својеврсно материјално сведочанство о постојању, организацији и функционисању државе и друштва, из чега произилази и значај који ова врста докумената има за науку и културу, као и за грађане који на основу података из архивске грађе остварују одређена права.

2. Нацртом закона се, по први пут, утврђује, проглашава и ставља под заштиту државе Архивски фонд Републике Србије, као део националног и светског културног наслеђа - и из те одредбе проистичу све остале, које се односе на заштиту и коришћење овог јединственог културног добра.

3. Закон треба да заокружи правну регулативу која се односи на електронску архивску грађу која настаје код правних и физичких лица, било које власничке структуре, и то на начин који ће гарантовати њено преживљавање кроз време, с нагласком на принципе, поступке и стандарде (националне и међународне) којих се треба придржавати у поступању са таквом грађом.

4. Побољшање услова за рад архива како би могли да: сакупе сву архивску грађу са подручја своје надлежности, регистратурски је среде и архивистички обраде, а по могућности и дигитализују, оштећену грађу лече и микрофилмују, односно како би могли да обављају своју основну делатност, али и остале делатности;

5. Јасно утврђивање обавеза оснивача архива;

6. Допуна Архивског фонда Републике Србије документима који представљају део културног наслеђа Републике Србије а налазе се ван њене територије, као и документима и копијама докумената стране провенијенције који се односе на историју Србије и српског народа;

7. Унапређење стручног усавршавања кадрова у архивској струци.

8. Регулисана је материја извоза и изношења јавне и приватне архивске грађе, у складу са прописима ЕУ, као и материја повраћаја архивске грађе која је незаконито по било ком основу отуђена од ствараоца и имаоца и изнета из земље.

9. У складу са прописима ЕУ, законом се по први пут предвиђа право да сви (и домаћи и страни држављани) могу под једнаким условима користити архивску грађу.

- Разматране могућности да се проблем реши и без доношења прописа

У току анализе разматрано је неколико релевантних могућности:

- status quo - недonoшење Закона о архивској грађи и архивској служби, односно немењање важећег Закона о културним добрима,

- измене односно допуне Закона о културним добрима којим би се извршила корекција дела уочених проблема,

- доношење новог закона који би у потпуности регулисао ову област.

Прва опција није била одржива из разлога што није више било могуће обезбедити адекватни правни оквир који ће обезбедити потпуну заштиту и очување архивске грађе, без обзира на облик у којем настаје (нарочито архивске грађе у електронском облику) и на власничку структуру стваралаца и ималаца такве грађе (нарочито стваралаца и ималаца електронских докумената, приватне архивске грађе; јавне архивске грађе и документарног материјала, насталих у раду стваралаца или ималаца који су престали са радом), као и претходну заштиту документарног материјала код правних и физичких лица.

Друга опција подразумевала би измене и допуне Закона о културним добрима у погледу низа питања која тај закон не регулише, или не регулише детаљно. На тај начин, међутим, не би било могуће обухватити регулисање свих питања чије је уређивање услов за адекватну заштиту архивске грађе и архивске делатности ако имамо у виду обим потребних измена, односно допуна, те је из наведених разлога целисходније доношење новог закона који би у потпуности регулисао област заштите архивске грађе и организацију и функционисање архивске службе.

- Зашто је доношење закона најбоље за решавање проблема

Дoношење закона је неопходно и једино решење за свеобухватно регулисање система заштите архивске грађе и организацију и функционисање архивске службе ако имамо у виду да се не могу на други начин решити актуелни проблеми са којима се свакодневно суочавају архиви у обављању делатности.

Имајући у виду значај архивске грађе и њене специфичности у односу на друге врсте културних добара, неопходно је сва питања у вези њеног настанка, чувања и заштите уредити посебним законом, којим ће истовремено бити регулисана и права и обавезе свих стваралаца и ималаца архивске грађе, као и установа којима је основна делатност њена заштита.

III. Основни правни институти и појединачна решења

Основним одредбама (чл. 1–14) дефинисани су: предмет закона; архивска грађа; Архивски фонд Републике Србије; формирање архивског фонда Републике Србије; заштита архивске грађе; забрана уништења архивске грађе, термини и дефиниције; категоризација архивске грађе као културног добра; архивска грађа од изузетног и великог значаја; проглашавање архивске грађе од изузетног и великог значаја; регистар категорисане архивске грађе, као и начини утврђивања својстава архивске грађе као културног добра за категоризацију.

Овим законом уређује се систем заштите архивске грађе као културног наслеђа и документарног материјала, њихово чување, сређивање и обрада, услови и начин коришћења; организација, надлежности и делатност архива и архивске службе у Републици Србији, као и заштита Архивског фонда Републике Србије као културног наслеђа (члан 1).

У члану 2. је архивска грађа као културно добро дефинисано као културно наслеђе од општег интереса за Републику Србију која, као таква, ужива посебну заштиту утврђену законом којим се уређује култура, заштита културних добара, овим законом и другим прописима. Такође је предвиђено да је и делатност заштите архивске грађе од општег интереса за Републику Србију. То значи да је рад установа – архива од општег интереса за Републику Србију и да им се као таквима морају обезбедити материјални и други услови за несметан рад, што у прошлости није био случај.

Члан 3. утврђује обавезу Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе да штите и чувају архивску грађу као културно наслеђе од општег интереса, да обезбеде за њу адекватне објекте, техничка средства за чување, стручно руковођење и задовољавање потреба грађана.

Одредбама чл. 4. и 5. по први пут је дефинисан Архивски фонд Републике Србије, који је под заштитом Републике Србије, његова сврха, чување докумената од којих се састоји, његово формирање и мере за допуну Архивског фонда Републике Србије.

Предложеном одредбом члана 6. уводи се као новина образовање Сталног радног тела архива Србије као координационог тела које је надлежно за функционисање и стратешки развој архивских установа. Ово тело је замишљено као тело које треба да помогне функционисање архивске службе у Републици Србији, односно у решавању практичних проблема.

Чланом 7. се наглашава потреба да се заштите архивска грађа и документарни материјал без обзира у чијем су власништву или поседу, односно код кога се налазе и да ли су регистровани и евидентирани.

Од изузетне важности је одредба предложеног члана 8. које предвиђају забрану оштећења и уништења архивске грађе, односно документарног материјала из ког није извршено одабирање архивске грађе.

У члану 9. су, за потребе овог закона, утврђени термини и њихове дефиниције. Одредбама чл. 10-14. уређује се категоризација архивске грађе као културног добра, да архивска грађа као културно добро може бити категорисано као културно добро од изузетног значаја, односно културно добро од великог значаја, проглашавање архивске грађе од изузетног и великог значаја, регистар категорисане архивске грађе и начин утврђивања својстава архивске грађе као културног добра за категоризацију.

Архивска грађа и документарни материјал (чл. 15–61) је најобимнији део Нацрта закона који обухвата одредбе којима се уређују: обавезе ствараоца и имаоца јавне архивске грађе и документарног материјала; посебне обавезе стваралаца и ималаца; обавезе ствараоца и имаоца приватне архивске грађе; надлежност и обавезе архива и доступност и коришћење јавне архивске грађе у архивима.

1. Обавезе ствараоца и имаоца јавне архивске грађе и документарног материјала – (чл. 15-26).

Одредбама предложеног члана 15. су утврђене обавезе стваралаца и ималаца јавне архивске грађе. Потребно је истаћи да су одредбама члана 15. став 2. до 4. предвиђене и обавезе стваралаца и ималаца јавне архивске грађе и документарног материјала да у року од 30 дана обавесте надлежни архив о свом оснивању, као и о свим изменама статуса и организације, да обезбеде стручно оспособљавање и усавршавање, као и проверу стручне оспособљености запослених који управљају документима, а за ствараоце и имаоце кинематографских дела и аудио-визуелне архивске грађе утврђена је обавеза вођења основне евиденције о њој и достављање преписа ове евиденције Југословенској кинотеци, најкасније до 30. априла.

Предложеним чланом 16. уређује се недељивост архивског фонда, односно предвиђена је обавеза ствараоца и ималаца јавне архивске грађе и документарног материјала да архивску грађу чувају као целину-архивски фонд.

Обавезе ствараоца и имаоца документарног материјала у електронском облику су по први пут уређене овим законом нарочито због значаја очувања архивске грађе у електронском облику. Предложеним чланом 17. је прописано да стваралац и ималац јавне архивске грађе који ствара и чува изворни документарни материјал у електронском облику има обавезу да обезбеди да процедуре и поступци везани за управљање документима гарантују аутентичност, веродостојност, целовитост и употребљивост електронских докумената. Предвиђено је да се јединствени техничко-технолошки захтеви и процедуре за трајно чување архивске грађе и документарног материјала у електронском облику уређују посебним законом. Влада ће именовати тело које прописује и одобрава информационо-комуникациону инфраструктуру за заштиту јавне архивске грађе и документарног материјала у електронском облику.

У члану 18. су предвиђена општа акта о управљању документима које доносе ствараоци јавне архивске грађе и документарног материјала. Поред обавеза стваралаца да донесу општи акт о евидентирању (тачка 1) и листу категорија (тачка 2) документарног материјала са роковима чувања (списак архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања – архивска грађа има рок чувања: трајно) одредбе овог члана предвиђају и новину која се односи на доношење општег акта о евидентирању електронских докумената (тачка 3).

Члан 19. односи се на подзаконска акта о управљању документима у државним и другим органима.

Одабирање архивске грађе се врши на основу Упутства о одабирању архивске грађе које доноси Министар. Ствараоци и имаоци јавне архивске грађе и документарног материјала дужни су у року од годину дана од истека утврђеног рока чувања одређене врсте документарног материјала, да из њега одаберу архивску грађу (члан 20).

Одредбе члана 21. уређују правила која примењују ствараоци и имаоци јавне архивске грађе и документарног материјала приликом уништавања документарног материјала коме је истекао рок чувања. Документарни материјал чији је рок истекао

уништава се по прибављеном писменом одобрењу надлежног јавног архива. Важно је нагласити да се изворна архивска грађа не сме уништити ни у случају када је микрофилмована или репродукована на неки други начин.

Члан 22. садржи изузетно важне одредбе које се односе на предају архивске грађе и кинематографских дела надлежном јавном архиву. Основно правило је да се сређена и пописана јавна архивска грађа предаје на чување надлежном јавном архиву по истеку 30 година од дана њеног настанка. Члан 22. регулише и предају кинематографских дела која су од интереса за Републику Србију. Прецизира се обавеза и начин предаје кинематографских дела Југословенској кинотеци у првој години приказивања. Ова одредба се односи и на нове врсте АВ носача и врсту записа која ће се као последица технолошког развоја појавити и у будућности. Прописује се и обавеза предаје кинематографских дела створених у копродукцији. Овај члан прописује и обавезу предаје увезених кинематографских дела најкасније у року од 30 дана од истека уговореног права приказивања.

Обавезе приликом предаје јавне архивске грађе уређене су одредбама предложеног члана 23. Овде је важно нагласити да стваралац, односно ималац који предаје јавну архивску грађу, даје надлежном архиву препоруку о условима њеног коришћења и о роковима доступности, о чему се сачињава записник.

Имајући у виду потребу да се сачува велика количина архивске грађе која је настала у оквиру делатности субјеката који су престали са радом, овај закон регулише и предају јавне архивске грађе и документарног материјала, насталих у раду ствараоца и имаоца који су престали са радом (члан 24).

Неиспуњење обавезе предаје архивске грађе уређује се предложеним чланом 25.

Члан 26. уређује извоз и изношење архивске грађе. Утврђене су одредбе које забрањују трајни извоз јавне архивске грађе а регулишу питања привременог извоза или изношења јавне архивске грађе. Министарство може одобрити привремени извоз или изношење јавне архивске грађе на период до годину дана, који се може продужити највише до 5 година.

Важно је истаћи да закон предвиђа обавезу за имаоца, односно власника приватне архивске грађе, који намерава да своју грађу привремено или трајно изнесе из земље, да за то добије дозволу од министарства надлежног за културу, на основу мишљења надлежног архива. Такође, истим чланом предвиђена је и обавеза за власника приватне архивске грађе, за случај њеног трајног извоза, односно изношења, да мора да допусти надлежном архиву да је пре извоза, односно изношења, копира. Такође, Државни архив Србије утврђује списак приватне архивске грађе, коју је због изузетног значаја за науку и културу могуће само изузетно трајно извозити, односно износити.

2. Посебне обавезе ствараоца и имаоца – утврђене су у предложеном члану 27. и односе се на спровођење свих мера заштите у ванредним ситуацијама на основу плана који доноси стваралац и упутства надлежног архива, у складу са законом.

3. Обавезе ствараоца и имаоца приватне архивске грађе – (чл. 28-34).

Чланом 28. уводи се обавеза за ствараоце и имаоце приватне архивске грађе да обавесте надлежни архив о поседовању документарног материјала који има својство архивске грађе а Министар утврђује критеријуме на основу којих се утврђује која су правна и физичка лица која обављају послове, делатности или активности од општег интереса. Овим чланом регулисано је и вођење евиденције стваралаца и ималаца приватне

архивске грађе и предвиђено да надлежни архиви решењем утврђују приватни документарни материјал који има својство архивске грађе за приватну архивску грађу, као и његов упис у регистар.

Чланом 29. дефинише се врста докумената који представља приватну архивску грађу.

Одредбама предложеног члана 30. су утврђене су дужности стваралаца и ималаца приватне архивске грађе.

У циљу спречавања уништења или оштећења приватне архивске грађе, предложеним одредбама члана 31. је утврђено налагање мере за заштиту, чување и стручно одржавање архивске грађе.

На доступност приватне архивске грађе која је предата, поклоњена или продата архиву се примењују услови и начин прописан за јавну архивску грађу, уколико није другачије одређено уговором између имаоца приватне архивске грађе и надлежног архива (члан 32).

Предложеним одредбама члана 33. се уређује право прече куповине приватне архивске грађе и у том смислу је предвиђено да јавни архиви имају право прече куповине приватне архивске грађе.

Извоз и изношење приватне грађе регулисано је чланом 34. Нацрта закона.

4. Надлежност и обавезе архива – (чл. 35-53).

Предложеним чланом 35. утврђују се јавни архиви су као јавне установе заштите архивске грађе и документарног материјала, одређени послови које обављају и прописна годишња обавеза достављања министарству надлежном за културу, односно органу аутономне покрајине надлежном за послове културе извештаја о спровођењу мера заштите и коришћења јавне архивске грађе и документарног материјала. Предложене одредбе члана 36. односе се на пружање помоћи ствараоцима у поступку управљања документима. Јавни архиви, према члану 37. обављају стручни надзор над евидентирањем, класификовањем и архивирањем, чувањем и стручним одржавањем архивске грађе, над издвајањем безвредног документарног материјала који се налази код стваралаца и ималаца јавне архивске грађе и документарног материјала и предлажу предузимање мера за отклањање утврђених недостатака у погледу заштите јавне архивске грађе и документарног материјала. Предложеним одредбама истог члана уређени су поступак стручног надзора, као и могућност изјављивања жалбе против решења којим се налаже извршење потребних мера. Члан 38. који се односи на преузимање архивске грађе у архиве и практично описује основну делатност јавног архива који након истека рока утврђеног овим законом од ствараоца, односно имаоца, преузима јавну архивску грађу и смешта је у архивске депое и да је евидентира, сређује, обрађује и израђује информативна средства о њој у складу са законом, као и да објављује архивску грађу. Када је у питању приватна архивска грађа, њу јавни архив може да прикупља путем откупа, поклона, или уговора о депоновању. Чланом 39. уређује се израда информативних средстава у архивама, а одредбама члана 40, уређује се обезбеђење услова за коришћење архивске грађе. У члану 41. су таксативно наведене евиденције које воде јавни архиви. Једном у 20 година, како је предвиђено одредбом члана 42, архив је дужан да изврши редовну ревизију архивских фондова, као и да услове и начин вршења ревизије архивских фондова прописује Министар. Предложени члан 43. уређује стручне и техничке мере заштите архивске грађе, којим је предвиђено да јавни архив може да повери сигурносна и заштитна

снимања архивске грађе искључиво организацији која поседује одговарајућу лиценцу коју издаје министарство надлежно за културу, као и да ближе услове за издавање лиценце организација које врше заштитна снимања прописује Министар. Предложени члан 44. предвиђа за јавне архиве обавезу израде плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, са посебним мерама за архивску грађу од изузетног значаја. Предложеним одредбама чл. 45-48. ближе се уређују мере заштите и спровођење мера превентивне заштите у архивима код стваралаца, као и конзервација и рестаурација. Јавни архив, како је то предложено чланом 49, покреће иницијативу, у сарадњи са Државним архивом Србије и надлежним државним органима, за повраћај архивске грађе која се налази у иностранству а незаконито је отуђена од ствараоца или имаоца по било ком основу. Наведеним чланом је предвиђено да регистар незаконито изнете архивске грађе воде Државни архив Србије и Југословенска кинотека а Министарство координира сарадњу са надлежним органима држава чланица Европске Уније и у сарадњи са другим државним органима и институцијама предузима потребне радње и мере. Предложеним чланом 50. уређује се истраживање архивске грађе страног порекла. Члан 51. се односи на културно-образовну активност јавних архива (приређивање изложби, предавања, стручних и научних скупова), сарадњу са другим установама културе, научним и сродним институцијама, информационим и документационим центрима и њихово представљање у иностранству. Обавеза за јавне архиве да се старају о сталном усавршавању запослених у архивима предвиђена је предложеном одредбом члана 52. Предложени члан 53. садржи одредбе које се односе на издавање часописа, архивску библиотеку, филмске пројекције.

5. Доступност и коришћење јавне архивске грађе у архивима (чл. 54-61).

Основни принцип, када је у питању доступност и коришћење архивске грађе у архивима, је садржан у одредби предложеног члана 54. која гласи: Сви имају право да под једнаким условима користе јавну архивску грађу која се чува у архивима. За сваку штету и повреду нечијег права насталу коришћењем архивске грађе одговоран је њен корисник. Директор архива издаје одобрење за коришћење јавне архивске грађе. У случају одбијања захтева, доноси се решење. Жалба на наведено решење подноси се Министарству. Ближе услове и начин коришћења јавне архивске грађе доноси Министар. Давање јавне архивске грађе на коришћење регулисано је предложеним одредбама члана 55. Предложеним одредбама члана 56. су предвиђени рокови доступности архивске грађе који износе 30 година од дана њеног настанка, односно 50 година од дана настанка јавне архивске грађе и документарног материјала који садрже податке који се односе на одбрану земље и националну безбедност, као и на привредне и друге интересе Републике Србије, ако посебним прописом није другачије одређено.

Предложени члан 57. садржи одредбе о доступности „посебних врста“ архивске грађе (архивска грађа која садржи личне податке и податке о личности и архивска грађа која је настала у раду служби безбедности) и утврђује да ће се јавна архивска грађа настала у раду служби безбедности користити у складу са одредбама овог закона и посебног закона о отварању досијеа.

Изузеци од посебних одредаба о коришћењу архивске грађе, односно услови под којима архив може да одобри коришћење грађе пре рока доспелости предвиђени су чланом 58. Предлога закона.

Закон прецизно регулише правила и изузетке од правила када је у питању давање на коришћење архивске грађе, па је као основно правило утврђено да се на коришћење дају микрофилмске или дигиталне копије јавне архивске грађе а изузетно, на коришћење ће се дати оригинална јавна архивска грађа, иако постоје копије те грађе, ако то захтева научни метод рада (члан 59).

Корисник има право да тражи израду копија или преписа јавне архивске грађе уз одређену накнаду. За потребе корисника Архив може да репродукује највише 50% докумената из фасцикле или кутије, односно 20% архивске књиге, с тим да Архив за једног корисника може да репродукује највише до 10% фонда у току једне календарске године. (члан 60).

Архив издаје одобрење за коришћење архивске грађе коју чува, односно која му је поверена на старање а није доспела за коришћење. закон предвиђа и могућност жалбе против решења архива којим је одбијен захтев за коришћење архивске грађе, односно жалбе када архив не изда одобрење и специјалну дозволу, нити достави решење о одбијању захтева (члан 61).

Организација архивске службе (чл. 62-90) - садржи одредбе о оснивању архива; врстама архива; матичности архива и стручним архивистичким звањима.

Врсте архива и осниваче утврђују одредбе чл. 62 и 63.

Нацрт закона (члан 63) прецизно одређује осниваче архива, па је тако Република Србија оснивач Државног архива Србије, Архива Југославије, Југословенске кинотеке и Филмских новости. Јавне архиве могу оснивати Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе. Оснивач приватног архива може бити свако правно и физичко лице.

Члан 64. се односи на дужности оснивача у погледу обезбеђења финансијских средстава у свом буџету.

Опремање архива уређују се члану 65.

Члан 66. прописује услове за оснивање архива.

Члановима 67. до 70. уређена су питања која се тичу органа архива (директор, управни и надзорни одбор).

Чланом 71. је одређено да јавну архивску службу на подручју Републике Србије обављају следећи јавни архиви, као јавне установе: Државни архив Србије, Архив Југославије, Југословенска кинотека, Филмске новости, покрајински архиви, међуопштински архиви и архиви јединица локалне самоуправе.

Чланом 72. предвиђено је да архивску делатност у Републици Србији обављају и специјални архиви који се оснивају у складу са посебним законом.

Јавни и специјални архиви образовани на територији Републике Србије чине мрежу архивских установа, коју решењем утврђује Министар. Државни архив Србије води Регистар архива у Републици Србији чију садржину и начин вођења прописује Министар (члан 73).

Предвиђено је да се израдом информационих система, архиви повезују у јединствен архивски информациони систем и укључују у јединствени информациони систем Републике Србије, као и у међународни архивски информациони систем (члан 74).

Права, обавезе, овлашћења и одговорности у архивима регулишу се у члану 75.

Одредбама о надзору (члан 76) предвиђено је да надзор над радом архива обавља министарство надлежно за културу, односно надлежни органи аутономних покрајина, као поверен посао.

Стручни надзор над радом јавних архива у Републици Србији обављају матични архиви, стручни надзор над радом Архива Војводине и Архива Косова и Метохије обавља Државни архив Србије а стручни надзор над радом специјалних и приватних архива у Републици Србији обавља Државни архив Србије (члан 77).

Матични архиви осим послова које обављају сви јавни архиви, обављају и послове који су таксативно наведени у предложеном члану 78.

Одредбама члана 79. утврђени су послови које Државни архив Србије обавља поред других послова утврђених законом.

Члановима 80. – 83. предвиђено је образовање Архивског савета, као стручног саветодавног тела, при Државном архиву Србије, његова надлежност и састав.

Стручна архивистичка звања уређују преложене одредбе чланова 84. до 86.

Чл. 87-90. садрже одредбе о лиценци за обављање стручних архивистичких послова. Овим одредбама по први пут се законом уређује лиценца за обављање стручних архивистичких послова, ко има право на лиценцу, као и обнављање, односно одузимање лиценце.

Казненим одредбама (чл. 91-93) предвиђени су прекршаји.

Прелазним и завршним одредбама (чл. 94-100) утврђује се да ће подзаконски прописи за спровођење овог закона бити донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона; да су архиви основани до дана ступања на снагу овог закона дужни да своју организацију и рад ускладе са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона; да су оснивачи архива дужни да обезбеде додатна средстава и повећање броја запослених за извршење нових обавеза утврђених овим законом; да су архиви дужни да архивску грађу која је утврђена за културно добро од изузетног значаја, односно културно добро од великог значаја, микрофилмују у циљу заштите, најкасније у року од 20 година од дана ступања на снагу овог закона, престанак важења појединих одредаба Закона о културним добрима („Службени гласник Републике Србије”, број 71/94, 52/11 - др. закон и 99/11 - др. закон) и Закона о архивској грађи Савезне Републике Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 12/98 и 13/98), као и ступање на снагу овог закона осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” и примена истеком рока од шест месеци од дана његовог ступања на снагу.

IV. Процена финансијских средстава потребних за спровођење закона

За спровођење Закона о архивској грађи и архивској делатности није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије за 2016. годину, јер је овим законом предвиђена његова одложена примена, шест месеци од дана ступања на снагу, тако да се очекује да ће се са применом Закона почети 2017. године. У складу са тим, у буџету Републике Србије за 2017. и 2018. годину средства ће бити планирана према реалним параметрима.

Предлогом закона су предвиђене нове обавезе садржане у одредбама чл. 6, 23, 25, 28, 30, 31, 33, 34, 35, 41, 44, 45, 46, 47, 49, 59, 73, 77, 79, 83. и 95. Нужан предуслов за

извршавање нових обавеза и проширење обима постојећих је побољшање услова за рад архива који овим законом добијају бројне нове надлежности и обавезе које се односе на: преузимање архивске грађе у електронском облику, односно надзор над ствараоцима архивске грађе у електронском облику; архивску грађу и документарни материјал насталу у раду стваралаца или ималаца који су престали са радом; обавезе стваралаца приватне архивске грађе; архивску грађу код приватних правних лица која су до поступка приватизације била друштвена или државна и бројна друга питања али и повећање обима постојећих обавеза. У том смислу се морају предвидети неопходна средства за повећање броја запослених у архивима, као и за набавку додатне опреме и финансирање појединих послова за чије су извршење законом утврђени рокови. О озбиљности проблема недостатка кадра у архивима најбоље сведочи податак да је у постојећој архивској мрежи Србије запослено само 730 лица од којих стручне послове у архивској делатности обављају 523 запослена. Већина архива у Републици Србији обавља своју делатност у веома тешким условима, са неадекватним простором за смештај архивске грађе, са недостатком стручног кадра, застарелом опремом и проблемима финансирања.

Додатна средства за спровођење овог закона у 2017. години неопходно је обезбедити у:

- Буџету Републике Србије –	131.285.416
- Буџету АП Војводине -	9.948.100
- <u>Буџетима локалних самоуправа -</u>	<u>99.635.400</u>
УКУПНО:	240.868.916

Додатна средства за спровођење овог закона у 2018. години (додатна средства у 2017. години умањена за износ опреме/осн.средстава) неопходно је обезбедити у:

- Буџету Републике Србије –	61.460.216
- Буџету АП Војводине -	8.339.600
- <u>Буџетима локалних самоуправа -</u>	<u>82.829.200</u>
УКУПНО:	152.629.016